Р Е Ш Е Н И Е
№ 44122

гр. София, 10.11.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, **X КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ,** в публично заседание на 16.10.2026 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Весела Цанкова
ЧЛЕНОВЕ: Калинка Илиева
Теодора Георгиева

при участието на секретаря Макрина Христова и при участието на прокурора Пламен Райнов, като разгледа дело номер **8909** по описа за **2026** година докладвано от съдия Весела Цанкова, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 208 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс (АПК), във връзка с чл. 285, ал. 1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС).

Образувано е по касационна жалба на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ при Министерството на правосъдието, с адрес: [населено място], [улица], подадена чрез юрисконсулт Н. Д., срещу Решение № 42784 от 19.12.2025 г., постановено по административно дело №12336/2023 г. по описа на Административен съд София-град, I отделение, 42-ри състав, в частта му, с която касаторът е осъден да заплати на Е. Д. М., ЕГН [ЕГН], сумата в размер на 1 480,00 лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди от бездействието на администрацията да му осигури нормални санитарно-битови условия и поставянето му в неблагоприятни условия при изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“ в Затвора – [населено място] за периода от 23.12.2022 г. до 28.12.2023 г., ведно със законната лихва върху тази сума, считано от 29.12.2023 г. до окончателното ѝ изплащане.

В касационната жалба са наведени доводи за неправилност на първоинстанционното решение в обжалваната му част поради нарушение на материалния закон и необоснованост. Касаторът излага съображения, че не е налице противоправно бездействие от страна на длъжностни лица на затворническата администрация, тъй като в Затвора – [населено място] са провеждани редовни и периодични мероприятия по дезинфекция, дезинсекция и дератизация (ДДД), удостоверени с надлежни протоколи. Твърди, че свидетелските показания на разпитания по делото лишен от

свобода са неправилно кредитирани от съда, тъй като свидетелят и ищецът не са пребивавали постоянно в едно помещение. Оспорва се изводът за претърпени неимуществени вреди и причинна връзка, като се акцентира върху обстоятелството, че по делото липсват данни ищецът да е посещавал Медицинския център при затвора с конкретни оплаквания от ухапвания от дървеници или да му е провеждано лечение за кожни заболявания от такъв произход. Наред с това се релевира възражение, че страданията не са достигнали минималния праг на суровост по смисъла на чл. 3 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи (ЕКПЧ), доколкото неизбежният дискомфорт е присъщ на лишаването от свобода, а задължението за поддържане на чистотата в килиите е възложено и на самите затворници съгласно Правилника за прилагане на ЗИНЗС. По тези съображения касаторът моли обжалваното решение да бъде отменено в осъдителната му част и вместо това предявеният иск да бъде изцяло отхвърлен като неоснователен и недоказан, като алтернативно претендира намаляване на размера на присъденото обезщетение. Претендира присъждане на юрисконсултско възнаграждение за двете съдебни инстанции.

Ответникът по касационната жалба – Е. Д. М., редовно уведомен, не е депозирал писмен отговор по реда на чл. 213а, ал. 4 от АПК и не е ангажирал становище по съществото на касационното оспорване.

Прокурор Р. от СГП дава заключение за неоснователност на касационната жалба.

Административен съд София-град, X троен състав, след преценка на становищата на страните и въз основа на докадателствата по делето счита, че касационната жалба е допустима, а разгледана по същество е неоснователна.

Фактическият състав за ангажиране на имуществената отговорност на държавата по чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС изисква кумулативното наличие на следните предпоставки: 1) лицето да е било лишено от свобода или задържано под стража в място за изпълнение на наказанията; 2) незаконосъобразен акт, действие или бездействие на органите по изпълнение на наказанията или техни длъжностни лица, съставляващо нарушение на абсолютната забрана по чл. 3 от ЗИНЗС (респ. чл. 3 от ЕКПЧ); 3) настъпила в правната сфера на лишения от свобода неимуществена вреда (претърпени болки, физически и психически страдания, душевен дискомфорт, чувство на малоценност или унижение на човешкото достойнство); и 4) пряка и непосредствена причинно-следствена връзка между незаконосъобразното бездействие и настъпилите вреди. Съгласно разпоредбата на чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС, при доказано нарушение на чл. 3 от същия закон настъпването на неимуществените вреди се предполага до доказване на противното. Същевременно, по силата на чл. 3, ал. 2 от ЗИНЗС, за нарушение на забраната за нечовешко или унизително отношение се смята и поставянето в неблагоприятни битови и санитарно-хигиенни условия, включително липса на чистота, наличие на инсекти и паразити, както и други действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност.

От събраните по делото доказателства безспорно се установява, че през процесния период от 23.12.2022 г. до 28.12.2023 г., общо 370 дни, ищецът Е. Д. М. е изтърпявал наказание „лишаване от свобода“ в Затвора – [населено място], като е бил настанен в 5-та група, спално помещение № 17.

Свидетелетя Н. А. М. дава показания, че през 2023 г. е пребивавал заедно с ищеца в 5-та група, спално помещение № 17 за около една-две седмици. Свидетелят описва детайлно тежкото санитарно състояние на килията, в която е имало непрекъснато наличие на дървеници – по металните легла, в ъглите, в дюшеците, по стените и в електрическите контакти, като по стените е имало множество следи и петна от кръв от смачкани насекоми. Свидетелят заявява, че

ухапванията са причинявали масивни кожни обриви и силен сърбеж, вследствие на което ищецът системно не е можел да спи, бил е силно изнервен, раздразнителен и подложен на постоянен психофизически стрес. Свидетелят подчертава също така, че провежданото пръскане срещу вредители около един-два пъти месечно не е довело до никакво реално намаляване или изкореняване на популацията от дървеници. Тези показания не са изолирани, а кореспондират напълно с цялостния събран по делото доказателствен материал, поради което правилно са кредитирани от първата инстанция.

Фактическите констатации за проблем с паразити и вредители в Затвора – [населено място] се потвърждават по категоричен начин от официалните писмени документи, изхождащи от самата администрация на ответника. По делото е приложена Докладна записка рег. № 14393/2023 г. на мл. инспектор К. С. – надзирател II-ра степен. В нея е докладвано за зачестили сигнали за ухапвания от дървеници и повишена популация на хлебарки на територията на затвора в [населено място] възникна необходимост от обработка чрез дезинсекция, след което е отразено пръскане на спалните помещения, включително на 5-та група. Тази докладна записка съставлява пряко извънсъдебно признание от страна на ответника за това, че през процесния период в затворническите помещения е било налице масово разпространение на паразити, водещо до многократни сигнали за ухапвания от страна на лишените от свобода.

Неоснователно е възражението на касатора, че представените протоколи за извършени ДДД обработки от лицензирана фирма (на 20.12.2022 г., 11.02.2023 г., 21.03.2023 г., 10.05.2023 г., 29–30.08.2023 г., 14–16.11.2023 г. и 14–18.12.2023 г.) изключват бездействието на администрацията. Както правилно е съобразил първоинстанционният съд, самото провеждане на многократни и повтарящи се обработки срещу дървеници и хлебарки не доказва отстраняване на проблема.

Правно задължение на затворническата администрация съгласно чл. 3, ал. 2, чл. 43, ал. 2, чл. 150, ал. 1, т. 2 и т. 3 и чл. 151, ал. 2 от ЗИНЗС е да осигури безопасна, чиста и отговаряща на човешкото достойнство жизнена среда, като постигне ефективен резултат по ликвидиране на паразитите, а не просто да отчита провеждане на химически обработки. Извършването на обработки, които не водят до резултати, съставлява незаконосъобразно бездействие по смисъла на чл. 3, ал. 2 от ЗИНЗС.

Този извод се подкрепя безусловно и от представената по делото и общодостъпна информация, съдържаща се в международни и национални доклади за мониторинг на местата за лишаване от свобода в Република Б..

Доказват се и претърпени неимуществени вреди. Ухапванията от насекоми причиняват ежедневно физическо страдание, силен сърбеж, раздразнение на кожата и системна невъзможност за пълноценен сън. Пребиваването в продължение на 370 дни в помещение с паразити, при непрекъснат страх от ухапвания и видим денонощен дискомфорт, представлява състояние на повишен психофизически стрес и унижение на личното достойнство, което несъмнено преминава минималния праг на суровост по чл. 3 от ЕКПЧ и чл. 3, ал. 2 от ЗИНЗС и надхвърля неизбежното ниво на страдание, присъщо на лишаването от свобода.

При така установеното противоправно бездействие на органите на ГДИН, правилно първоинстанционният съд е приложил законовата презумпция на чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС, приемайки, че настъпването на неимуществени вреди в правната сфера на ищеца се предполага. Касаторът не е провел пълно и главно обратно доказване, с което да обори тази презумпция. Налице е пряка причинно-следствена връзка между бездействието на администрацията по привеждане на спалното помещение в съответствие с хигиенните норми и претърпените от ищеца болки, страдания, безсъние и психически стрес.

Правилно е присъдено обезщетение по справедливост, като съдът е съобразил конкретната

продължителност на увреждането (370 дни), неговия характер, интензитет и повтаряемост, както и практиката на Европейския съд по правата на човека по сходни казуси, включително „Н. и други срещу Б.“. Определеният от първата инстанция размер от 1 480,00 лв., съответстващ на компенсация в размер на 4,00 лв. на ден, е напълно справедлив и съразмерен, като покрива претърпените неимуществени вреди, без да води до неоснователно обогатяване на увреденото лице. Правилно е присъдена и акцесорната законна лихва от датата на подаване на исковата молба – 29.12.2023 г., до окончателното изплащане на сумата.

По изложените съображения обжалваното първоинстанционно съдебно решение е валидно, допустимо и правилно по смисъла на чл. 218 от АПК, постановено при вярно тълкуване и прилагане на материалния закон и съобразно събраните доказателства, поради което касационната жалба следва да бъде оставена без уважение, а решението на АССГ – оставено в сила в неговата осъдителна част.

Водим от горното и на основание чл. 221, ал. 2, предл. първо от АПК, във връзка с чл. 285, ал. 1 от ЗИНЗС, Административен съд София-град – X тричленен касационен състав

Р Е Ш И :

ОСТАВЯ В СИЛА Решение № 42784 от 19.12.2025 г., постановено по административно дело № 12336/2023 г. по описа на Административен съд София-град, I отделение, 42-ри състав, в обжалваната му част.

Решението е окончателно и не подлежи на обжалване или протест.

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ЧЛЕНОВЕ: